

Statens vegvesen

Se egen liste

Behandlende enhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Silje Alund - 22073065

Vår referanse:
2009/025443-004

Deres referanse:

Vår dato:
08.10.2009

Høring - Forslag til endringer i førerkortforskriften - fritak for gebyr ved bestått teoriprøve på første forsøk m.m.

Vegdirektoratet sender med dette forslag til endringsforskrift til forskrift om førerkort m.m. av 19. januar 2004 nr 298 på høring.

Forslaget omhandler primært et forslag om fritak for gebyr ved bestått teoriprøve på første forsøk. Det er i samme forbindelse tatt med enkelte andre mindre endringsforslag i førerkortforskriften.

1. Fritak for gebyr ved bestått teoriprøve på første forsøk

Innledning

Strykprosenten ved teoriprøven har over en tid vært økende og ligger i dag på ca 50 %. Samtidig har vi siste år hatt noe flere ungdomsulykker. Dersom kandidatene er vesentlig bedre forberedt når de går opp til teoriprøven, vil dette kunne medføre en trafiksikkerhetsgevinst.

For å stimulere til økt teorikunnskap hos kandidatene foreslår vi at de som står på teoriprøven på første forsøk, skal fritas for å betale gebyret for teoriprøven. Bortfall av gebyrinntekter fra dem som består, må kompenseres ved økt gebyr for de øvrige kandidatene. En slik gebyrøkning kan i seg selv inspirere kandidatene til økt innsats før de går opp til teoriprøven.

I statsbudsjettet for 2009 (St.prp. nr 1 2008-2009) ble det lagt frem at personer som består teoriprøven klasse B på første forsøk skal slippe å betale gebyret for denne prøven. Ordningen omtales på s.176 i kapitlet om avgifter og gebyrer i del III i proposisjonen. Forslaget er også nevnt i St. meld. nr. 16 (2008-2009) Nasjonal Transportplan s. 284.

Nærmere om forslaget

Statens vegvesen prøver å motivere for gode forberedelser til den teoretiske og praktiske førerprøven gjennom sine møter om mengdetrening (øvingskjøring), som er et tilbud til alle

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Telefon: 02030
Telefaks: 22 07 37 68
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfare 6A
0667 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

landets 16-åringer. Kunnskapsnivået til førerkortkandidatene måles først og fremst gjennom den teoretiske delen av førerprøven. Som nevnt stryker ca 50 % av kandidatene på første forsøk. Dette utgjør ca 29 000 kandidater i året. Strykprosenten kan tyde på at kandidatene forbereder seg for dårlig før de tar teoriprøven.

Alle kandidater til klasse B betaler et gebyr for å gå opp til førerprøven. Gebyret er i dag kroner 335,- for teoretisk prøve og kroner 720,- for praktisk prøve. For å få kandidatene til å forberede seg bedre legges det opp til å ta i bruk økonomisk insentiv ved at alle som står på teoriprøven ved første forsøk får prøven gratis. Dette vil kunne motivere flere til å bruke mer tid og ressurser for å få et godt kunnskapsnivå.

Formålet med forslaget er å bidra til en generell heving av kunnskapsnivået til førerkortkandidatene. Dette mener vi kan være et positivt bidrag til trafikksikkerheten, da unge førere er en særlig ulykkesutsatt gruppe. Dersom det viser seg at ordningen ikke gir ønsket resultat vil den bli tatt opp til ny vurdering.

Det presiseres at ordningen kun gjelder for teoriprøven klasse B.

Som en kompensasjon for manglende inndekning av kostnader knyttet til gjennomføring av førstegangs teoriprøver, foreslås det at gebyret for teoriprøven økes for de øvrige, det vil si de som må ta prøven to ganger eller mer. Dersom tiltaket medfører at 10 % flere består etter første forsøk vil prisen måtte økes med ca kr 165,- ut i fra det som i dag beregnes som kostnadsriktig. Som nevnt over er dagens gebyr kr 335. En økning på kr 165,- vil si et gebyr på kr 500,-. Dagens sats ligger noe under det som anses kostnadsriktig, slik at det uansett vil komme et påslag på gebyret ved neste revisjon. Siden det blir færre å dele dette påslaget på med den foreslåtte ordningen, vil påslaget medføre et ekstra tillegg på kr 100 pr gebyr. Kandidater som ikke består på første forsøk, må dermed betale kr 600,- i gebyr for første forsøk og for hvert av de neste forsøkene.

Vi har vurdert tre modeller for den praktiske gjennomføringen av fritaket:

- 1.) Ingen av kandidatene betaler gebyr for gjennomføringen av teoriprøven. De som ikke består må betale gebyr etter avlagt prøve. En fordel med denne løsningen er at man unngår gebyrtransaksjoner inn og ut, men det vil være en ulempe at man må inndrive gebyret etter at prøven er gjennomført.
- 2.) Alle kandidater betaler gebyr, og innbetalt beløp refunderes til de som består. En fordel med denne løsningen er den positive opplevelsen kandidaten kan få ved å få penger tilbake. Det kan oppfattes som mer positivt enn å slippe å betale. En klar ulempe ved denne modellen er at Statens vegvesen må innhente kontonummer fra kandidaten for tilbakeføring av penger, da de fleste betaler med kort. En transaksjon som ikke automatisk genererer postering i regnskapet kan ha en total kostnad på ca 400 kr, noe som igjen vil medføre høyere gebyr.
- 3.) Alle betaler alle gebyr for teoretisk prøve, og de som består ved første forsøk får fradrag ved betaling av gebyr for praktisk prøve. En fordel ved denne varianten er at man unngår gebyrtransaksjoner inn og ut, samtidig som det rent teknisk er enkelt å tilrettelegge i betalingssystemet for fradrag til praktisk prøve. Ulempen ved denne løsningen er at kandidatens opplevelse av belønning kan bli mindre enn ved å få pengene tilbake umiddelbart etter bestått prøve.

Vegdirektoratet foreslår ovennevnte alternativ 3, da denne har færrest praktiske

hindringer og minst økonomiske konsekvenser.

Det vil være ulike grunner til at kandidater ikke består; alt fra at de ikke har kjøpt seg en teoribok, til at de har alvorlige lese- og skrivevansker. Personer med dokumenterte lese- og skrivevansker kan få tilrettelagt prøve, det vil si at de kan få spørsmålene lest opp og forklart av en sensor. Kandidaten betaler ikke for slik bistand. I fra 2010 vil Statens vegvesen etablere en lyd støtte, dvs at kandidaten kan få spørsmålene lest opp fra lydfil via hodetelefoner, samtidig som vedkommende ser spørsmålene på skjermen. Dette vil avhjelpe de fleste med lette lese- og skrivevansker.

Personer som ikke behersker norsk, kan ta prøven på engelsk, etter hvert også på flere andre språk, eller ha med seg tolk. Kandidaten må selv bekoste tolk.

Alle forhold tatt i betraktning, mener vi at muligheten for en trafikksikkerhetsgevinst, for en høyrisikogruppe, som ungdom med nytt førerkort utgjør, tilsier at vi bør forsøke en ordning som foreslått. Som nevnt vil ordningen bli evaluert og opphevet dersom den ikke gir resultater.

2. Øvrige endringer i førerkortforskriften

I førerkortforskriften § 14-2 første ledd foreslås små språklige endringer uten betydning for innholdet.

Betaling av gebyr der prøven ikke gjennomføres

Førerkortforskriften § 14-2 sier i dag at kandidater som har unnlatt å møte opp til førerprøven må betale gebyr etter vanlige satser, dersom de ikke avbestiller prøven en viss tid i forveien.

Ordrett fortolket kunne det innebære at den kandidaten som møter opp til prøven, men ikke kan gjennomføre prøven for eksempel fordi vedkommende ikke har gjennomført all obligatorisk opplæring, eller rett og slett ikke har lyst til å kjøre opp, skal slippe å betale gebyr, mens den som unnlater å møte opp av samme årsak skal betale. Dette er en åpenbart urimelig løsning og ikke intensjonen med bestemmelsen.

Da kravet om at de som ikke møter må betale gebyr ble sendt på høring i 2001, var problemet at de som ikke oppfylte forutsetningene for å gå opp, unnlot å møte. Det var også enkelte som unnlot å møte fordi de ønsket å prioritere andre gjøremål.

Det fremgår klart av høringen at intensjonen med endringen var å oppnå en mer effektiv avvikling av førerprøven. Når bestilte prøver ikke blir gjennomført eller avbestilt i god tid, blir det "dødtid" i førerprøveavviklingen. Det er videre vist til at en kandidat som avtaler et fast tidspunkt for førerprøven med Vegvesenet samtidig har inngått en bindende avtale om å betale et gebyr for prøven, at trafikkskolen må anses å ha opptrådt som fullmektig for eleven dersom timen er bestilt gjennom skolen, og at kravet om gebyr frafalles ved fremleggelse av legeattest osv.

Hvis kandidatene måtte betale for prøven de ikke møtte til, antok man at kandidatene ville bli flinkere til å avbestille i god tid eller til å møte opp til avtalt tid.

Hensikten med å kreve gebyr også for prøver som ikke gjennomføres er således todelt. Ordningen skal oppfordre kandidater til å avbestille i god tid, slik at timen kan benyttes

av andre som vil kjøre opp, noe som medfører kortere ventetid. Videre skal kandidaten betale fordi vedkommende legger beslag på ressurser hos Statens vegvesen. Statens vegvesen har kostnadsriktige gebyrer og det er sjelden mulig å få en god utnyttelse av sensor på annen måte, når vegvesenet først blir kjent med at prøven ikke skal kjøres i det den skal gjennomføres.

Etter at bestemmelsen ble endret, begynte kandidater å møte til prøven, selv om de ikke oppfylte forutsetningene for å kjøre opp, eller av andre grunner ikke ønsket å benytte seg av timen. På bakgrunn av ordlyden i bestemmelsen, mente de at de da ikke trengte betale gebyr. Vegdirektoratet mener at vi på bakgrunn av høringen i 2001, kan kreve gebyr også av disse. Siden det har vært uklarheter knyttet til dette, ønsker vi å presisere i forskriften at kandidaten skal betale gebyr også når vedkommende møter opp, men ikke kan eller vil gjennomføre prøven.

I førerkortforskriften § 14-2 annet ledd første punktum foreslås derfor passusen ”*har unnlatt å møte opp til*” endret til ”*Gebyret må betales selv om kandidaten ikke gjennomfører prøven*”.

Forutsetningen for et slikt krav er at det er kandidaten som har ansvaret for det forholdet som medfører at prøven ikke kan gjennomføres. Er det forhold som ligger innenfor Statens vegvesens ansvarsområde, for eksempel sykdom hos sensor, skal kandidaten selvfølgelig ikke betale.

I sammenheng med ovennevnte foreslås ordlyden i § 14-2 annet ledd tredje punktum endret til ”*Selv om fristen for avbestilling er utløpt, kan gebyret for manglende gjennomføring frafalles av Regionvegkontoret, dersom det fremlegges legeattest eller dokumentasjon for andre forhold som gjør det rimelig å frafalle gebyret.*”

Betaling av gebyr for fotografering

Etter dagens førerkortforskrift § 5-2 tredje ledd må søkeren ved utstedelse av førerkort fremlegge fotografi av seg selv av nyere dato. Da man i dag i tillegg må registreres i Statens vegvesen sitt Bilde- og signaturregister (BiSi-reg), legges det opp til å formalisere systemet med at bilde tas på trafikkstasjonen. På denne måten vil bildebehandlingen bli enklere. Bildet vil også fylle de krav som stilles til kvalitet. I tillegg til de praktiske årsakene er fotografering på trafikkstasjonen også et moment for å sikre rett identifikasjon. Som en følge av dette må det innføres et gebyr for bilde som skal dekke kostnadene ved dette. Gebyrets størrelse er kostpris.

Navnetrekk gis nå på en egen signaturplate som er koblet til BiSi-reg og skjema som nevnt i § 5-2 tredje ledd tredje punktum er ikke lenger aktuelt.

I førerkortforskriften § 14-2 sjette ledd tilføyes nytt nr. 6 der det vises til gebyr på kr 62,- for fotografering. I sammenheng med denne endringen fjernes bestemmelsen i førerkortforskriften § 5-2 tredje ledd første punktum der det fremgår at søker om førerkort selv må fremlegge fotografi av seg selv av nyere dato. Tilsvarende fjernes siste del av § 5-2 tredje ledd tredje punktum som omhandler navnetrekk.

3. Ikrafttredelse

Endringene trer i kraft 1. januar 2010.

4. Høringsfrist

Vi ber om høringsinstansenes uttalelser innen **1. desember 2009**. På bakgrunn av at fritak for gebyr for personer som består teoriprøven på første forsøk ble behandlet i St.prp. nr. 1 (2008-2009) finner Vegdirektoratet det forsvarlig å fravike hovedregelen om høringsfrist i utredningsinstruksen pkt 5.2. Øvrige foreslåtte endringer er presiseringer og endringer som bringer lovverket i tråd med praksis. Det er ønskelig at endringer vedrørende gebyr kan tre i kraft ved nytt kalenderår.

Svar kan også sendes til firmapost@vegvesen.no.

Trafikantseksjonen
Med hilsen

Kjell S. Bjørvig

Sonja Sporstøl